

Utlåtande 2008:150 RVI (Dnr 327-1117/2008)

Valfrihetssystem inom äldreomsorgen - ny central upphandling av vård- och omsorgsboende

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen ska genom förenklad upphandling genomföra centralupphandling av entreprenaddrift för maximalt de boenden som anges i detta ärende och i enlighet med vad föredragande borgarrådet anför i utlåtandet. Upphandling ska genomföras i enlighet med de principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.
2. När entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna skall avtalen lämnas över till respektive ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har därefter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet, löpande dialog med entreprenörer etc.
3. Kommunstyrelsen får besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta ett visst boende om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Kommunstyrelsen beslutar vidare, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande

1. Stadsdirektören ges i uppdrag att fatta beslut om tilldelning av kontrakt och teckna avtal i enlighet med tilldelningsbeslutet.
2. Stadsdirektören ges delegation att besluta om att undanta ett eller flera boenden i enlighet med vad som anges i punkten 3 ovan.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att valfriheten ska öka och att staden ska skapa förutsättningar för att ge invånarna så stor valfrihet som möjligt. Inom flera av de verksamheter som berör invånarna allra mest ska system för att underlätta valfriheten införas.

Uppdrag gavs åt kommunstyrelsen att utreda och föreslå system för valfrihet, med äldreomsorgen som särskilt prioriterat område. Stadsledningskontoret har därför utrett förutsättningarna för valfrihetssystem för vård- och omsorgsboenden, och lämnat ett förslag till valfrihetsmodell (dnr 327-1752/2007). Kommunfullmäktige beslutade under hösten 2007 i enlighet med förslaget, som innebär att brukare som efter biståndsbedömning beviljas plats på vård- och omsorgsboende ska kunna välja var han/hon vill bo. Valet ska gälla alla boenden som ingår i valfrihetssystemet, d.v.s. inte begränsas till en viss stadsdel. Kommunfullmäktige beslutade vidare att valfrihetssystem inom vård- och omsorgsboende införs från och med den 1 juli 2008.

Av beslutet framgår att staden, genom ramavtal ska inkludera privata aktörer i valfrihetssystemet samt att objekt som idag drivs i egen regi upphandlas genom årliga, centralt administrerade entreprenadupphandlingar. Hur stor del som ska konkurrensutsättas årligen avgörs av vad som är lämpligt och optimalt utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Av beslutet framgår vidare att stadsledningskontoret skall göra en bedömning av vilka boenden som ska ingå i de årliga entreprenadupphandlingarna. Utgångspunkten i bedömningen skall utgöras av stadsdelsnämndernas aktivitetsplaner.

Stadsledningskontoret tog under hösten 2007 fram ett förslag på ett antal boenden att ingå i den första av de beslutade, återkommande entreprenadupphandlingarna. Förslaget antogs av kommunfullmäktige och en upphandling av drift av 14 boenden har genomförts under våren 2008.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag till boenden att ingå i den andra av de återkommande entreprenadupphandlingarna samt principer för genomförande av upphandlingen och avtalens förvaltande.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i dialog med berörda stadsdelsnämnder samt äldreförvaltningen. Vidare har samråd skett med juridiska av-

delningen inom stadsledningskontoret. Ärendet har förhandlats i CESAM den 6 maj 2008.

Ärendet har remitterats till äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Södermalm samt Stockholms Stadshus AB (Micasa Fastigheter i Stockholm AB). Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 3 juni 2008. Micasa Fastigheter i Stockholm AB har inkommit med ett kontorsyttrande.

Äldrenämnden anser att det finns ett behov av att avveckla och/eller omstrukturera en del av stadens vård- och omsorgsboenden inom de närmsta åren eftersom antalet personer 80 år och äldre minskar fram till ca år 2030. Eftersom de vård- och omsorgsboenden som efter upphandling drivs på entreprenad inte kommer att kunna avvecklas eller omstruktureras anser nämnden att det noga bör övervägas vilka boenden som är lämpliga att upphandla och vilka som är mindre lämpliga. Det är därför viktigt att stadsledningskontoret i sitt förslag till vilka vård- och omsorgsboenden som ska upphandlas har med alla tänkbara aspekter ur ett stadsperspektiv.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd bedömer att den föreslagna nivån på antalet boenden som ska upphandlas är rimlig, bland annat för att själva övertagandeprocessen ska vara realistisk att genomföra. Nämnden har inga särskilda synpunkter på förfarandet med centralupphandling. Nämnden påpekar dock att det bör tas i beaktande att de förvaltningar som har många objekt inom stadsdelsnämndsområdet har en ökad administrativ kostnad för uppföljning och tillsyn. Denna kostnad tar idag inte resursfördelningssystemet hänsyn till.

Farsta stadsdelsnämnd har inga synpunkter eller något att erinra vad gäller innehållet i det remitterade förslaget.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att det ska finnas en ökad mångfald av vård- och omsorgsboenden. Nämnden föreslår dock att upphandlingen av Axcgården senareläggs. Detta då det finns stora vinster med att få till stånd en samordnad upphandling av Axcgården och Fruängsgårdens servicehus. Förslaget behöver utredas ytterligare för att finna optimala former för samutnyttjande av lokaler och gemensamma resurser.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd föreslår, utifrån erfarenheten av det pågående utvärderingsarbetet av den första entreprenadupphandlingen, att i nästa omgång frigörs personer på heltid att arbeta med utvärderingsarbetet. Utvärderingsarbetet är mycket krävande och inläsningen tar mycket tid och kraft. Nämnden föreslår även att staden centralt via äldreförvaltningen tar fram en gemensam mall för uppföljning av verksamheterna som baserar sig på för-

frågningsunderlaget. Detta för att få en likvärdig bedömning i staden av kvaliteten på de upphandlade verksamheterna.

Norrmalms stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget att införliva Riddargårdens vård- och omsorgsboende bland de verksamheter som ska upphandlas under 2009. Riddargårdens vård- och omsorgsboende är dock en förhållandevis liten enhet. Nämnden anser därför att dagverksamheten i Klockhuset, med 30 platser för personer med demenssjukdom, ska ingå som en del i upphandlingen av Riddargårdens vård- och omsorgsboende. Nämnden understryker också vikten av att en utvärdering av den första centralupphandlingen genomförs och att eventuella synpunkter från såväl anbudsgivare som involverade stadsdelsförvaltningar tas till vara.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd ser inga hinder för att de två enheterna Kista äldreboende samt Rinkeby servicehus och äldreboende ingår i den andra entreprenadupphandlingen som staden centralt ska genomföra. Nämnden ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag, såväl vad avser upphandlingarnas organisation och utformning som förvaltningen av avtal.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd påpekar att den föreslagna upphandlingen av Tensta vård- och omsorgsboende innebär att det blir omkastning i nämndens tidigare aktivitetsplan. Nämnden ser dock inte det som något större problem. All verksamhet kommer att successivt upphandlas i konkurrens och i vilken ordning det sker är av relativt litet intresse.

Södermalms stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget att cirka 11 vård- och omsorgsboenden är ett lämpligt antal att ingå i den andra entreprenadupphandlingen. Att urvalet av objekt inte enbart har skett utifrån aktivitetsplanerna utan i dialog med stadsdelsnämnderna ser nämnden som positivt. Den geografiska spridningen är väl genomförd. Nämnden anser att det är viktigt att utvärderingen av den första entreprenadupphandlingen genomförs innan bedömningsarbetet av den andra upphandlingsomgången påbörjas. Nämnden anser också att datum för när avtal ska börja gälla, den 1 september 2009, måste senareläggas eftersom övergången sammanfaller i direkt anslutning till semesterperioden vilket är olämpligt för samtliga parter. Nämnden föreslår därför den 1 november som ett lämpligare datum för verksamhetsövergång.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB har inget att erinra mot förslaget. Det är dock viktigt att rollfördelningen mellan staden, Micasa Fastigheter och entreprenörer blir tydlig. Det är också viktigt att staden har regelbundna kontakter med Micasa Fastigheter innan staden går ut med ytterligare entreprenader.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Kundval inom stadens vård- och omsorgsboenden är en av mandatperiodens stora valfrihetsreformer. Med föreliggande ärende konkretiseras vilka boenden som ska ingå i den andra entreprenadupphandlingen.

Målsättningen enligt kommunfullmäktiges beslut är att samtliga stadens vård- och omsorgsboenden exklusive servicehus som i dag drivs i egen regi ska vara föremål för upphandling inom en femårsperiod. Hur stor del som ska konkurrensutsättas årligen styrs i hög grad av denna övergripande målsättning, men också utifrån vad som är möjligt att hantera rent upphandlingsmässigt och vad som är optimalt utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Stadsledningskontorets förslag är väl avvägt och bygger till övervägande del på stadsdelsnämndernas egna aktivitetsplaner. I de fall avsteg har gjorts har detta skett i samråd med berörd stadsdel.

Under remissrundan har en del nya synpunkter framkommit.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har i sin aktivitetsplan tidigare föreslagit att Axgården ska ingå i stadsledningskontorets förslag till central upphandling under hösten 2008. Axgården är en del av Fruängsgårdens servicehus, i A- och C-huset. Nämnden kan därför se att det finns stora vinster med att få till stånd en samordnad upphandling av Axgården och Fruängsgårdens servicehus. Detta förslag behöver dock utredas ytterligare för att finna optimala former för samutnyttjande av lokaler och gemensamma resurser. Mot bakgrund av detta anser jag att stadsdelsnämndens önskemål ska tillmötesgå och att upphandlingen av Axgården senareläggs.

Norrmalms stadsdelsnämnd framför önskemål om att dagverksamheten i Klockhuset, med 30 platser för personer med demenssjukdom, ska ingå som en del i upphandlingen av Riddargårdens vård- och omsorgsboende. Eftersom Riddargårdens vård- och omsorgsboende är en förhållandevis liten enhet och det finns en naturlig koppling mellan boende och dagverksamhet, anser jag att stadsdelsnämndens önskemål ska tillmötesgå och att upphandlingen av Riddargårdens vård- och omsorgsboende även ska inkludera dagverksamheten i Klockhuset.

Södermalms stadsdelsnämnd påpekar i sitt remissvar att datum för verksamhetsövergång, den 1 september 2009, måste senareläggas. Enligt nämnden innebär tidpunkten att övergången sammanfaller i direkt anslutning till semesterperioden vilket anses olämpligt för samtliga parter. Liknande synpunkter har också framförts från branschhåll. För att göra övergången så bra som möjligt är det viktigt att överlämnandet sker på ett för verksamheten bra sätt. Syn-

punkterna bör därför beaktas i samband med att förfrågningsunderlaget tas fram.

Valfrihetssystemet ska erbjuda mångfald, inte bara totalt sett utan också lokalt. En ökad mångfald i form av fler vårdgivare, variation avseende själva objekten och därmed ökad valfrihet är en mycket betydelsefull kvalitetsaspekt. Det är därför bra att man i arbetet med att ta fram förslag på boenden som ska ingå i upphandlingen har eftersträvat såväl geografisk spridning, med åtminstone ett objekt inom respektive område, som ett urval som innehåller både stora och små objekt.

För att på ett enhetligt och rättvisande sätt kunna följa upp den verksamhet som utförarna inom valfrihetssystemet levererar är det viktigt med regelbundna uppföljningar och en enhetlig uppföljningsmodell som baserar sig på förfrågningsunderlaget. Uppföljningen är av avgörande betydelse för att kunna kontrollera att utförarna håller utlovad kvalitetsnivå. Resultaten av kvalitetsuppföljningarna ska sedan göras tillgängliga för äldre och deras närstående.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. Därutöver anför följande.

Det står klart att rätten att välja ett kommunalt äldreboende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen. Enligt borgerlig ideologi ska all offentlig verksamhet föras över till privata aktörer.

I första omgången av centralupphandling av entreprenaddrift, upphandlades 14 boenden. Nu föreslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boenden släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan

även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena är kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

När upphandlingar ändå sker är det viktigt att sociala krav, etiska avtalsvillkor och miljökrav ingår i förfrågningsunderlagen. Den antidiskrimineringsklausul som används ska även omfatta underleverantörer. Rätten till meddelarfrihet måste skrivas in i förfrågningsunderlaget. Tyvärr riskerar den anonyma meddelarfriheten annars att inskränkas. Upphandlad verksamhet drivs med skattepengar och den offentliga insynen ska vara densamma som i all kommunal verksamhet.

Under den här mandatperioden kommer den borgerliga majoriteten ha upphandlat cirka 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att det blir allt fler äldre som kommer att gå samma öde till mötes som de som bor i Kungsholmens och Älvsjös stadsdelsområden, med inga kommunala boendalternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda talar om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendalternativ.

Det har också visat sig att stadsdelsförvaltningar har fått ägna betydligt mer arbete än vad som förutsetts för att bistå stadsledningskontoret i upphandlingsarbetet. Detta drabbar särskilt stadsdelsnämnder som har många kommunala boenden som ska centralupphandlas. Resursfördelningssystemet tar varken hänsyn till merkostnader för upphandling eller för en uppföljning och tillsyn över kvaliteten och den ekonomiska seriositeten hos ett ökat antal privata entreprenörer. Den borgerliga majoriteten tiger om att konkurrensutsättningen skapar nya kostnader som tränger ut andra verksamheter om inte resurser tillförs.

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefull för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om att man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Valfriheten kan komma att minska för de äldre som behöver ett vård- och omsorgsboende med en särskild inriktning. Med andra ord är ärendet motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföraransvar kan man inte tala om valfrihet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen ska genom förenklad upphandling genomföra centralupphandling av entreprenaddrift för maximalt de boenden som anges i detta ärende och i enlighet med vad föredragande borgarrådet anför i utlåtandet. Upphandling ska genomföras i enlighet med de principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.
2. När entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna skall avtalen lämnas över till respektive ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har därefter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet, löpande dialog med entreprenörer etc.
3. Kommunstyrelsen får besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta ett visst boende om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Kommunstyrelsen beslutar vidare, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande

1. Stadsdirektören ges i uppdrag att fatta beslut om tilldelning av kontrakt och teckna avtal i enlighet med tilldelningsbeslutet.
2. Stadsdirektören ges delegation att besluta om att undanta ett eller flera boenden i enlighet med vad som anges i punkten 3 ovan.

Stockholm den 10 september 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin, Roger Mogert, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade under hösten 2007 om införande av valfrihets-system för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad. Av beslutet framgår bland annat att staden ska genomföra centrala årliga entreprenadupphandlingar av äldreboenden som idag drivs i kommunal regi.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag till boenden att ingå i den andra av de återkommande entreprenadupphandlingarna samt principer för genomförande av upphandlingen och avtalens förvaltande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Val av boenden att ingå i entreprenadupphandling

Hur många boenden?

Målsättning enligt kommunfullmäktiges beslut är att samtliga stadens vård- och omsorgsboenden exklusive servicehus som i dag drivs i egen regi skall vara föremål för upphandling inom en femårsperiod. Även om kravnivåer etc i upphandlingarna ska vara likartade har varje enskilt boende sina speciella förutsättningar att ta hänsyn till vid genomförande av upphandlingen.

På motsvarande sätt måste urvalet kunna hanteras av de företag, organisationer, stiftelser mfl som är intresserade. Förutsättningar för mångfald ska skapas, men inte genom fler boenden i en upphandling än att bra underlag kan tas fram av anbudsgivande företag, organisationer, stiftelser mfl .

Enligt stadsledningskontorets bedömning, mot bakgrund av ovan nämnda överväganden, är det lämpligt att handla upp cirka 10-15 boenden i den andra entreprenadupphandlingen, liksom i den första.

Vilka boenden?

Stadsledningskontoret har utgått från de aktivitetsplaner stadsdelsnämnderna redovisat och i första hand inriktat sig på de boenden som stadsdelarna avsett lägga ut på entreprenad under 2008 och 2009. De boenden som nämnderna angett vara lämpliga för upphandling under nämnda period uppnår inte målsättningen om 10-15 boenden. Stadsledningskontoret har därför i dialog med förvaltningarna undersökt möjligheten att inkludera några boende som enligt aktivitetsplanerna uppges bör upphandlas under 2010.

För att en centralupphandling ska uppnå lyckat resultat är det mycket viktig att urvalet sker i dialog och samråd med stadsdelsförvaltningarna. Ett preliminärt förslag på

boenden att ingå har därför stämmts av med respektive stadsdel. Avstämningen har lett till att förvaltningarna i vissa fall har gett klartecken till att tidigare upphandling av boenden, som enligt aktivitetsplanerna skall ske under 2010. I gengäld gäld har stadsledningskontoret, i samråd med berörda stadsdelar, i vissa fall valt att inte inkludera boenden som funnits i nämndernas aktivitetsplaner. Det rör sig i dessa fall om boenden, där ombyggnad/ renovering pågår eller planeras inom en nära framtid.

Det är viktigt att valfrihetssystemet erbjuder inte bara mångfald totalt, utan även lokalt. I stadsledningskontorets tidigare ärende angavs fem geografiska områden: Innerstaden, Södermalm, Väst, Sydväst och Sydost, inom vilka mångfald ska uppnås. I arbetet med att ta fram förslag på boenden att ingå i upphandlingen har stadsledningskontoret därför strävat efter en geografisk spridning, med åtminstone ett objekt inom respektive område.

Förutom en geografisk spridning på boenden, är det viktigt med en mångfald och variation avseende själva objekten. Stadsledningskontoret har därför strävat efter att ta fram ett urval som både innehåller stora och små objekt.

Stadsledningskontoret föreslår, mot bakgrund av ovan redovisade överväganden, att följande boenden skall ingå i den andra entreprenadupphandlingen.

Region	Stadsdel	Typ av boende ¹ och platser
Innerstaden		
Riddargårdens vård- och omsorgsboende	Norrmalm	9 ÅH + 27 GB
Södermalm		
Sofiagården	Södermalm	20 ÅH + 30 GB
Nytorpgården	Södermalm	20 ÅH + 19 GB (1KT)
Sjöstadsgården	Södermalm	25 SH+ 32 GB (5 KT)
Väst		
Hässelgården	Hby Vby	22 ÅH + 85 GB + 29 GB Psyk
Kista äldreboende	Rinkeby- Kista	63 ÅH + 48 GB
Rinkeby äldreboende	Rinkeby- Kista	48 SH (42 Serv)
Tensta äldreboende	Spånga –Tensta	39 GB (7KT)
Sydväst		
Axgården	Hägersten Liljeholmen	32 somatik, varav 11 med djurinriktning + 17 GB (11 med djur)

¹ ÅH = ålderdomshem, GB = gruppboende, SH= sjukhem. KT= korttidsboende, Serv= servicehus

Sydost		
Postiljonen	Farsta	26 ÅH + ca 60 SH (6 KT)
Stureby/ Tussmöte- gården	En- år - Va	65+155 (11 KT)

Stadsledningskontoret föreslår att om det under arbetet med upphandlingen, av rättsliga eller andra skäl, visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera något boende får kommunstyrelsen besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta detta eller dessa boenden. Stadsledningskontoret föreslår vidare att kommunstyrelsen delegerar till stadsdirektören att fatta beslut om avsteg enligt ovan.

Om upphandlingen

Tidplan

Upphandlingen planeras påbörjas under hösten 2008 och avtal börja gälla från och med 2009-09-01.

Organisation

Stadsledningskontoret ansvarar för upphandlingens genomförande. Även om entreprenadupphandlingen sker genom en centralupphandling måste stadsdelsförvaltningarnas kompetens och erfarenhet vad gäller just denna typ av entreprenadupphandling tas till vara. Det är därför viktigt att stadsdelsnämnderna avsätter tid och resurser för deltagande i arbetet. Inte minst gäller detta framtagande av det underlag och uppgifter om respektive boende som är direkt avgörande för upphandlingen.

Insatserna från stadens förvaltningar har varit stora i den nu pågående entreprenadupphandlingen, inte minst under utvärderingsfasen, men jämfört med förfarandet att handla upp 14 boenden lokalt, var och en för sig innebär ändå metoden att samla och samordna processen en effektivisering.

Utformning

Upphandlingen av entreprenaderna ska utformas på ett sådant sätt att det blir det för staden som helhet och de äldre mest fördelaktiga utfallet, där en ökad mångfald i form av fler vårdgivare och därmed ökad valfrihet är en mycket betydelsefull kvalitetsaspekt.

Vidare ska genom upphandlingarna garanteras att de kvalitetskrav som ställs på äldreomsorgen och hälso- och sjukvården i gällande lagstiftning, Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter samt stadens riktlinjer och policy uppnås.

Det av kommunfullmäktige antagna ersättningssystemet skall tillämpas. Vidare bör eftersträvas att krav och kommersiella villkor skall överensstämma med vad som fastslogs i den första, nu pågående, entreprenadupphandlingen. När den första entreprenadupphandlingen är avslutad kommer en utvärdering av upphandlingen att genomfö-

ras. Utvärderingen kommer att belysa organisation, utfall av upphandlingen, företagens synpunkter etc. Resultatet av utvärderingen kan komma att föranleda att justeringar i upphandlingsunderlagets utformning görs i förhållande till den första entreprenadupphandlingen.

Övrigt

Det valfrihetssystem som kommunfullmäktige har beslutat om (dnr 327-1752/2007) omfattar inte servicehus eller korttidsplatser. I vissa fall ingår servicehusboende och korttidsplatser som delar av de i föreliggande ärende föreslagna boendena. De upphandlingar som föreslås genomföras kommer att avse boendena i sin helhet. Det innebär att om ett boende innehåller servicehusplatser och/ eller korttidsplatser kommer dessa delar att ingå i upphandlingen av driften av det specifika objektet, enligt de förutsättningar som kommer att anges i upphandlingsunderlaget.

Förvaltning av avtal

I enlighet med beslutet om valfrihetssystem för vård- och äldreboende inom äldreomsorgen skall nya entreprenadavtal som upphandlas inom ramen för valfrihetssystemet förvaltas och följas upp av respektive stadsdelsnämnd. Detta innebär mer konkret att när entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna skall avtalen lämnas över till respektive ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har därefter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet, löpande dialog med entreprenörer etc.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i dialog med berörda stadsdelsnämnder samt äldreförvaltningen. Vidare har samråd skett med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret. Ärendet har förhandlats i CESAM den 6 maj 2008.

Ärendet har remitterats till äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Södermalm samt Stockholms Stadshus AB (Micasa Fastigheter i Stockholm AB). Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 3 juni 2008. Micasa Fastigheter i Stockholm AB har inkommit med ett kontorsyttrande.

Innehållsförteckning

Äldrenämnden

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Sid

Farsta stadsdelsnämnd
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
Norrmalms stadsdelsnämnd
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Södermalms stadsdelsnämnd
Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni 2008 att godkänna förvaltningens yttrande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Leif Rönngren m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen arbetar just nu med att ta fram en plan för stadens vård- och omsorgsboenden, servicehus och andra boenden för äldre. I arbetet ingår även representanter för stadsledningskontoret, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, två stadsdelsförvaltningar samt äldreroteln.

Utifrån faktiskt antal äldreomsorgstagare i mars 2008 och befolkningsprognos har USK på uppdrag av äldreförvaltningen gjort en framskrivning av det beräknade behovet av vård- och omsorgsboenden fram till och med år 2040. Då antalet personer 80 år och äldre minskar fram till ca år 2030 finns ett behov av att avveckla och/eller omstrukturera en del av stadens vård- och omsorgsboenden inom de närmsta åren. Vad gäller den framtida planeringen av stadens servicehus kommer även Äldreboendedelegations slutbetänkande i slutet av 2008 att få betydelse.

Den plan för stadens vård- och omsorgsboenden och servicehus som äldreförvaltningen tar fram kommer därför att innehålla förslag till förändringar med syfte att i vissa regioner minska antalet platser i vård- och omsorgsboenden. I arbetet med att ta fram förslag om vilka boenden som eventuellt bör avvecklas eller omstruktureras till annan verksamhet, finns en rad aspekter att ta hänsyn till. I planen kommer bland annat hänsyn tas till regionens behov av platser, planerade köp av enstaka platser enligt ramavtal, entreprenadavtal, fastighetsägare, fastigheternas underhållsbehov och driftekonomi samt lokaleffektivisering.

De vård- och omsorgsboenden som efter upphandling drivs på entreprenad av en privat utförare, kan staden under avtalstiden inte avveckla eller omstrukturera. Följaktligen kan i första hand vård- och omsorgsboenden som drivs i kommunal regi komma ifråga i de fall det finns behov av att avveckla eller omstrukturera boenden. I de fall staden redan innan upphandlingen känner till att förändringar planeras för ett eller flera boenden som ska ingå i en upphandling är det viktigt att detta framkommer i förfrågningsunderlaget.

Äldreförvaltningen anser mot denna bakgrund att det noga bör övervägas vilka boenden som är lämpliga att upphandla för entreprenad och vilka som är mindre lämpliga. I stadens anvisningar till aktivitetsplaner för upphandling och konkurrensut-sättning finns inga utarbetade rutiner för stadsdelsnämnderna att aktivitetsplanerna ska ha föregåtts av t.ex. en behovsinventering av verksamhetsområdet, fastigheternas underhållsbehov och drifekonomi eller fastighetsägare. Detta kan medföra att stadsdels-nämndernas aktivitetsplaner vad gäller val av vård- och omsorgsboenden kan ha sin utgångspunkt i olika orsaker från stadsdelsnämnd till stadsdelsnämnd. Äldreförvaltningen anser att det därför är viktigt att stadsledningskontoret i sitt förslag till vilka vård- och omsorgsboenden som ska upphandlas har med alla tänkbara aspekter ur ett stadsperspektiv.

Med anledning av de 11 förslag till boenden som ska ingå i den andra centrala entreprenadupphandlingen gör äldreförvaltningen följande noteringar ur ett region- och stadsperspektiv:

Innerstaden

Norrmalms stadsdelsnämnd har ansökt om stimulansmedel för ombyggnation av 10 kvarvarande servicehuslägenheter inom Riddargårdens vård- och omsorgsboende

till ett gruppboende som planeras flytta från Väduren. Regionen är i behov av att minska antalet platser i vård- och omsorgsboenden. Detta kan bli svårt att genomföra mot bakgrund av att en stor del av Kungsholmens och Östermalms vård- och omsorgsboenden är uppbundna i entreprenadavtal. Äldreförvaltningens bedömning är dock att boenden i innerstaden generellt kommer att vara attraktiva i valfrihetssystemet.

Södermalm

I budget för 2008 anges att lokaler i första hand ska hyras hos staden eller stadens egna fastighetsbolag. Äldreförvaltningen konstaterar att de tre boenden som föreslås för Södermalm hyrs av olika privata fastighetsägare.

För stadsdelen Södermalm finns för tillfället inte behov av att minska antalet platser och då förslagen utgör relativt små boenden ser äldreförvaltningen, ur ett behovsperspektiv, inget som talar emot att lägga ut dessa boenden på entreprenad. Ur ett regionperspektiv, tillsammans med innerstaden, kan behov som uppstår i Södermalms stadsdelsnämnd tillgodoses av boenden i de andra stadsdelsnämnderna i innerstaden där ett överskott av platser kommer att uppstå.

Västerort

I västerort föreslås relativt många och stora boenden att ingå i centralupphandlingen. Mot bakgrund av att det redan finns andra entreprenader i regionen är det viktigt att ha i åtanke att detta kommer att påverka handlingsutrymmet vad gäller boendepla-

neringen i regionen.

När det gäller Rinkeby äldreboende vill äldreförvaltningen påpeka att fastigheten är i behov av bland annat stambyte. I samband med arbetet med planen för stadens vård- och omsorgsboenden har dock konstaterats att då det inte finns något annat vård- och omsorgsboende i Rinkeby kan detta tala för att boendet bör finnas kvar. Inom Rinkeby äldreboende finns 70 servicehuslägenheter (inte 42 som anges i SLK:s tabell). Mot bakgrund av att det inom avtalsperioden kan komma att beslutas om eventuella omstruktureringar av servicehuslägenheter till seniorboende/mellanboende/tygghetsboende, kan det innebära att dessa lägenheter därefter betraktas som ordinärt boende. Även detta förhållande bör därför framkomma i förfrågningsunderlag avseende Rinkeby äldreboende.

Sydvästra

Axgården utgör en del av Fruängsgården och är ett relativt litet boende. I regionen som helhet beräknas behovet att vara oförändrat de närmsta åren för att därefter öka något. Det är dock främst i Skärholmens stadsdelsnämnd som behoven ökar.

Sydöstra

Behoven i den sydöstra regionen beräknas minska ända fram till år 2030. Det är främst stadsdelsnämnderna Farsta och Enskede-Årsta-Vantör som står för denna minskning. Mot bakgrund av detta bör noga övervägas vilka boenden som läggs ut på entreprenad och därmed inte kan avvecklas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, Sonja Mogert (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), *bilaga*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Antal boenden

Målet är att samtliga vård- och omsorgsboenden exkl. servicehusen som idag drivs i egen regi ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Stadsledningskontoret föreslår att ca 10-15 boenden, spridda över staden, upphandlas i andra omgången. Stadsdelsförvaltningen bedömer att denna nivå på ca 10-15 boenden som gällde den första entreprenadupphandlingen även är rimlig i den andra.

Det är viktigt för att få en bred konkurrens att det inte är för många objekt samtidigt. Förvaltningen bedömer även att om det ska komma fram fler nya aktörer på marknaden och att även stimulera avknoppning så är det bättre att öka antalet successivt under femårsperioden. Framförallt behöver flera medarbetare som eventuellt planerar en avknoppning ytterligare tid för att ta del av det stöd som stadsledningskontoret nu erbjuder. Förvaltningen bedömer även att det föreslagna antalet är rimligt med hänsyn till att själva övertagandeprocessen ska vara realistisk att genomföra. Parallellt med denna upphandling genomför förvaltningen flera andra upphandlingar utifrån aktivitetsplanen.

Vilka boenden

Stadsledningskontorets förslag till objekt utgår från de aktivitetsplaner som beslutats i de olika stadsdelsnämnderna. Det innebär för Enskede-Årsta-Vantörs del att det är Stureby vård och boende, Tussmötegården och Stureby kök som ska upphandlas.

Övrigt

Stadsledningskontoret kommer att genomföra upphandlingarna för samtliga aktuella objekt. Stadsdelsförvaltningen kommer att bistå med underlag och uppgifter om det aktuella boendet samt ett stort deltagande i utvärderingen av anbudet. Detta innebär att det är kommunstyrelsen som beslutar om förfrågningsunderlag och som tecknar avtal. Stadsdelsnämnden kommer sedan att ansvara för att förvalta och följa upp avtalet. Detta är samma tillvägagångssätt som idag gäller för ramavtalet för enstaka platser. Förvaltningen har inga särskilda synpunkter på detta förfarande. Det bör dock tas i beaktande att de förvaltningar som har många objekt inom stadsdelsnämndsområdet, vare sig de i dag är i egen regi eller privata, har en ökad administrativ kostnad för uppföljning och tillsyn. Denna kostnad tar idag inte resursfördelningssystemet hänsyn till.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Malin Larsson (v) och Mats Lindqvist (mp), *bilaga*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga synpunkter eller något att erinra vad gäller innehållet i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och översända det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Wallman m.fl. (s) och ledamoten Kjell Marténg (v), *bilaga*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att det ska finnas en ökad mångfald av vård- och omsorgsboenden inom äldreomsorgen. I den centrala upphandling som pågår just nu ingår Fruängsgårdens B- hus (Ängsgården och Lingården) som idag drivs i egen regi, samt Åsengården. Det senare drivs idag på entreprenadavtal med Attendo Care AB.

Förvaltningen har i aktivitetsplanen tidigare föreslagit att Axcgården ska ingå i stadsledningskontorets förslag till central upphandling under hösten 2008. Axcgården är en del av Fruängsgårdens servicehus, i A- och C- huset. Förvaltningen kan därför se att det finns stora vinster med att få till stånd en samordnad upphandling av Axcgården och Fruängsgårdens servicehus. Detta förslag behöver dock utredas ytterligare för att finna optimala former för samutnyttjande av lokaler och gemensamma resurser. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att upphandlingen av Axcgården senareläggs.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och godkänna att Hässelgårdens vård- och omsorgsboende ingår i centralupphandlingen.

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse m fl (s), med instämmande av ledamoten Leif Larsson (v), *bilaga*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

För Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd innebär förslaget att Hässelgårdens vård och

omsorgs boende kommer att omfattas av den kommande upphandlingen.

Nämnden kommer att ha kvar det yttersta ansvaret för verksamheten samt ansvara för uppföljningen av verksamheten och dess kvalitet.

Förvaltningen föreslår utifrån erfarenheten av det pågående utvärderingsarbetet av den första entreprenadupphandlingen, att i nästa omgång frigörs personer på heltid att arbeta med utvärderingsarbetet. Utvärderingsarbetet är mycket krävande och inläsningen tar mycket tid och kraft. Hässelby Vällingby har haft två personer som har arbetat totalt ca 200 timmar med nuvarande upphandling.

Förvaltningen föreslår även att staden centralt via äldreförvaltningen tar fram en gemensam mall för uppföljning av verksamheterna som baserar sig på förfrågningsunderlaget. Detta för att få en likvärdig bedömning i staden av kvalitén på de upphandlade verksamheterna.

Förvaltningen har ingen avsikt att föreslå nämnden att lägga ett egenregianbud.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2008 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Hans Enroth (v), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (mp), *bilaga*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att införliva Riddargårdens vård- och omsorgsboende bland de verksamheter som ska upphandlas under 2009. Riddargårdens vård- och omsorgsboende är dock en förhållandevis liten enhet. Förvaltningen anser därför att dagverksamheten i Klockhuset, med 30 platser för personer med demenssjukdom, ska ingå som en del i upphandlingen av Riddargårdens vård- och omsorgsboende.

Av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande framgår att en utvärdering av den första centralupphandlingen kommer att genomföras. Förvaltningen understryker vikten av detta och att eventuella synpunkter från såväl anbudsgivare som involverade stadsdelsförvaltningar tas till vara.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2008 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Abebe Hailu m.fl. (s), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (mp), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (v), *bilaga*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt stadsledningskontorets förslag kommer den nu aktuella entreprenadupphandlingen att påbörjas under hösten 2008 och avtal börja gälla från och med den 1 september 2009.

Enligt gällande aktivitetsplan för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är startdatum för upphandlingen av Rinkeby servicehus och äldreboende utsatt till december 2007, vilket innebär en viss senareläggning av upphandlingsförfarandet. Upphandlingen av Kista äldreboende är planerad att starta i januari 2009, vilket då istället innebär att upphandlingen tidigareläggs några månader. I enlighet med vad som ovan anges, har stadsledningskontoret och förvaltningen haft en dialog vad gäller verksamheternas innehåll och tidplanen för upphandlingsförfarandet avseende de två boendena.

Förvaltningen får här fästa uppmärksamheten på att de uppgifter som i tabell i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande redovisas avseende de bägge verksamheternas omfattning är felaktiga.

Följande gäller för respektive verksamhet.

Verksamheten inom **Kista äldreboende** omfattar följande typ av boende*) och platser: ÅH, 52 platser + GB, 41 platser.

Verksamheten inom **Rinkeby servicehus och äldreboende** omfattar följande typ av boende*) och platser: ÅH, 24 platser + GB, 24 platser + Serv, 70 platser.

Enligt stadsdelsförvaltningens bedömning finns inga hinder för att de två enheterna Kista äldreboende samt Rinkeby servicehus och äldreboende bägge ingår i den andra entreprenadupphandlingen som staden centralt ska genomföra.

Information i ärendet har tidigare lämnats berörd personal samt brukare och deras anhöriga inom Rinkeby servicehus och äldreboende. Under juni månad 2008 kommer information att lämnas motsvarande grupper inom enheten Kista äldreboende.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig i allt övrigt bakom stadsledningskontorets förslag, såväl vad avser upphandlingarnas organisation och utformning som förvaltningen av avtal.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2008 att godkänna remissyttrandet.

Reservation anfördes av Ormina Younan (s), Awas Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s), *bilaga*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Den föreslagna upphandlingen av Tensta vård- och omsorgsboende innebär att det blir omkastning i vår tidigare aktivitetsplan. Förvaltningen ser dock inte det som något större problem. All verksamhet kommer att successivt upphandlas i konkurrens och i vilken ordning det sker är av relativt litet intresse.

Även om upphandlingen kommer att utgå från stadsledningskontoret kommer förvaltningen att vara involverad på många sätt. Detta påpekas tydligt i remissunderlaget och där anges också att det är viktigt att stadsdelsförvaltningen avsätter tid och resurser för detta arbete. Vi är helt medvetna om detta och resurser från avdelningen för äldre kommer att tidsmässigt avsättas tillsammans med den nyinrättade upphandlar-tjänsten.

Upphandlingen är en s.k. kvalitetsupphandling dvs. priset är fastställt. Oavsett vem som driver vård- och omsorgsboendena gäller samma ersättning, dvs. det nya omsorgsnivåsystemet med ersättning fastställd av kommunstyrelsen. Förvaltningen kommer därför inte att kunna påverka kostnaderna för de platser som köps utan enbart påverka hur många som köps.

Förvaltningen kommer efter att upphandlingen avslutats att få ansvar för uppföljning av avtal och löpande dialog med entreprenörerna. Detta ställer naturligtvis krav på att det inom förvaltningen även fortsättningsvis finns kompetens och utrymme för sådan verksamhet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2008 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande 2008-05-19.

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), *bilaga*.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (c), *bilaga*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag på att cirka 11 vård- och omsorgsboenden är ett lämpligt antal att ingå i den andra entreprenadupphandlingen. Att urvalet av objekt inte enbart har skett utifrån aktivitetsplanerna utan i dialog med stadsdelsnämnderna ser förvaltningen som positivt. Den geografiska spridningen är väl genomförd. För att förvaltningen ska kunna uttala sig om objektens mångfald och variation krävs det en mera omfattande information om respektive objekt, men det framgår dock av ärendet att stadsledningskontoret haft möten för dialog med stadsdelarna kring de föreslagna objekten.

Förvaltningen anser att det är viktigt att utvärderingen av den första entreprenadupphandlingen genomförs innan bedömningsarbetet av den andra upphandlingsomgången påbörjas.

Förvaltningen anser också att datum för när avtal ska börja gälla, den 1 september 2009, måste senareläggas. Tidpunkten innebär att övergången sammanfaller i direkt anslutning till semesterperioden vilket är olämpligt för samtliga parter. För att göra övergången så bra som möjligt är det viktigt att överlämnandet sker på ett för verksamheten bra sätt. Förvaltningen föreslår därför den 1 november som ett lämpligare datum för verksamhetsövergång.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB har inkommit med ett kontorsyttrande daterat den 26 juni 2008 enligt följande:

Micasa Fastigheter har inget att erinra mot förslaget.

Det är dock viktigt att rollfördelningen mellan staden, Micasa Fastigheter och entreprenörer blir tydlig. Stadsdelsförvaltningen är som hyresgäst fortfarande kontakt-

och motpart vad gäller ombyggnader, underhålls- och driftfrågor etc efter att entreprenaden trätt in. Stadsdelsförvaltningarna måste därför även fortsättningsvis vara aktiva i lokalfrågorna och tydliga mot den entreprenör som driver verksamheten.

Det är också viktigt att staden har regelbundna kontakter med Micasa Fastigheter innan staden går ut med ytterligare entreprenader. Detta för att eventuella större pågående eller planerade underhållsarbeten samt ombyggnader inte förhindrar eller påverkar en eventuell upphandling negativt för staden.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Leif Rönngren m fl (s), Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande:

I första omgången av centralupphandling av entreprenad drift, upphandlades 14 boenden. Nu föreslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet, medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boenden släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena är kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

Under denna mandatperiod kommer den borgerliga majoriteten ha upphandlat cirka 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att det blir allt fler stadsdelar som kommer att gå samma öde till mötes som Kungsholmens och Älvsjöes stadsdelsnämnd, med inga kommunala boendialternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda tala om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men då måste det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefullt för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om att man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen sakta försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Med andra ord är ärendet motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföraransvar kan man inte tala om valfrihet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, Sonja Mogert (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp) enligt följande:

Våra partier tar avstånd från stadens dogmatiska och toppstyrda centralupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, som leder till att alla kommunala boenden ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Snart är entreprenörer utsedda för de 14 boenden som ingår i den första upphandlingsomgången och nu planeras upphandling av ytterligare 11 boenden. Det står helt klart att rätten att välja ett kommunalt äldreboende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen.

Det har visat sig att stadsdelsförvaltningen har fått ägna betydligt mer arbete än vad som förutsetts åt att bistå stadsledningskontoret i centralupphandlingen. Detta drabbar särskilt stadsdelsförvaltningar med många boenden som centralupphandlas. Förutom merarbetet med upphandlingen tillkommer ökade kostnader för uppföljning och tillsyn, vilket resursfördelningssystemet inte tar hänsyn till. Konkurrensutsättningen skapar med andra ord nya kostnader, som tränger ut andra verksamheter om inte resurser tillförs

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Malin Larsson (v) och Mats Lindqvist (mp) enligt följande:

Vi avslår förslaget om stadens centralupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, som leder till att alla kommunala boenden ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Snart är entreprenörer utsedda för de 14 boenden som ingår i den första upphandlingsomgången och nu planeras upphandling av ytterligare 11 boenden. Det står helt klart att rätten att välja ett kommunalt boende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen.

Om centralupphandling ändå sker anser nämnden att det viktigaste kriteriet är kvalitén i verksamheten. Vi kräver även att staden ställer krav på att entreprenörerna ska driva verksamheten i enlighet med lagar och avtal, bl a ska kollektivavtal finnas annars blir konkurrenssituationen snedvriden.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Wallman m.fl. (s) och ledamöten Kjell Marténg (v) enligt följande:

Våra partier tar avstånd från stadens dogmatiska och toppstyrda centralupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, som leder till att alla kommunala boenden ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Snart är entreprenörer utsedda för de 14 boenden som ingår i den första upphandlingsomgången och nu planeras upphandling av ytterligare 11 boenden. Det står helt klart att rätten att välja ett kommunalt boende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen.

Det har visat sig att stadsdelsförvaltningen avsatt betydligt mer tid än vad som förutsetts för att bistå stadsledningskontoret i centralupphandlingen, vilket drabbar förvaltningar med många boenden som centralupphandlas. Förutom merarbetet tillkommer ökade administrativa kostnader för uppföljning och tillsyn som resursfördelningsystemet inte tar hänsyn till.

Med den stora volymen av privata utförare kan man anta att det kommer att finnas flera utförare som inte sköter sig. Konkurrensutsättningen skapar med andra ord nya kostnader för kommunen, vilket tränger ut andra verksamheter om inte resurser tillförs. Dessa merkostnader bör de privata utförarna vara med och betala, istället för att enbart belasta skattebetalarna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse m fl (s), med instämmande av ledamot Leif Larsson (v), enligt följande:

Förslag till beslut:

1. Stadsdelsnämnden avslår förvaltningens förslag till beslut
2. Stadsdelsnämnden anför vidare

I den första omgången av centralupphandlingen av entreprenaddrift, upphandlades 14 boenden i staden. I Hässelby-Vällingby pågår därför upphandling av Räcksta sjukhem. Upphandlingen är ännu ej fullt klar men nästa står på tur.

Av de 11 i nästa etapp ingår Hässelgårdens vård- och omsorgsboende.

Den centrala upphandlingen fortsätter och stadsdelsnämnden har inget inflytande.

När stadsdirektören, som har delegationen, har beslutat vem som är lämplig så ska stadsdelen ta över ansvaret.

Vi anser att detta är en modell som inte finns särskilt mycket kloket i och är långt ifrån det viktiga att ansvar och befogenheter ska gå hand i hand för ett lyckat resultat.

Enligt remissen är det själva driftsformen som är det viktiga när det gäller valfriheten. Då borde även den kommunala driftsformen finnas med i varje upphandling så att valfriheten är reell.

Vi finner att borgarnas valfrihet nu blir ett finare ord för privatiseringar och då med begränsad valfrihet. Enligt moderaternas ideologi ska all offentlig verksamhet föras över till privata aktörer.

Det har visat sig att det blir de stora aktörerna som tar över marknaden, med begränsad valfrihet i längden.

Vård och omsorg är verksamhet som medborgarna betalar med sina skatter. Det viktigaste för den enskilde är inte att få välja utförare, utan att den vård och omsorg som finns är av bra kvalitet och stämmer med behoven.

Därför bör skattemedlen i första hand användas i verksamheten istället för till vinster åt privata aktörer.

Hanteringen med ständiga upphandlingar för stadsdelen kostar också mycket i form av tid och personalresurser.

Vidare instämmer socialdemokraterna helt i det remissvar som Kommunstyrelsens handikappråd formulerat angående LOV- Lag om valfrihetssystem

Handikapprådet säger:

”Vi anser det självklart att det alltid måste finnas kommunala, icke upphandlade alternativ att välja. Det finns flera skäl till detta:

- 1. Många brukare önskar det därför att det enligt deras uppfattning ger den bästa garantin för långsiktighet i åtagandet och därmed för den trygghet och kontinuitet som man behöver. Särskilt tydligt är det när det handlar om stödinsatser i boendet.*
- 2. Kommunen behöver egna erfarenheter för att kunna formulera relevanta kvalitetskrav och sköta sin tillsyn.*
- 3. Kommunen behöver egna alternativ också för att få något att jämföra med vid prissättningen av de alternativa insatserna.*
- 4. Kommunen behöver ha en beredskap för att snabbt kunna ta om hand verksamheter som av olika skäl inte längre kan drivas av andra utförare.”*

Vi anser således att det är viktigt och riktigt att även kommunen/stadsdelen tillåts lägga seriösa egen regi anbud.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Hans Enroth (v) enligt följande:

Vi tar avstånd från stadens dogmatiska och toppstyrda centralupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, som leder till att alla kommunala boenden ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Det står helt klart att rätten att välja ett kommunalt boende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen.

Konkurrensutsättningen skapar nya kostnader för kommunen, vilket tränger ut andra verksamheter om inte resurser tillförs. Dessa merkostnader bör de privata utförarna vara med och betala, istället för enbart belasta skattebetalarna.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (mp) enligt följande:

Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet med hänvisning till socialdemokraternas, miljöpartiets och vänsterpartiets gemensamma yttrande i äldrenämnden den 10 juni 2008.

I första omgången av centralupphandling av entreprenaddrift, upphandlades 14 boenden. Nu föreslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet, medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boenden släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena är kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

Under denna mandatperiod kommer den borgerliga majoriteten ha upphandlat cirka 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att det blir allt fler stadsdelar som kommer att gå samma öde till mötes som Kungsholmens och Älvsjös stadsdelsnämnd, med inga kommunala boendialternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda talar om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men då måste det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefullt för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen sakta försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Med andra ord är ärendet motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföransvar kan man inte tala om valfrihet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Abebe Hailu m.fl. (s) enligt följande:

Förslag till beslut:

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut samt
2. att därutöver anför följande

I första omgången av centralupphandling av entreprenad drift upphandlades 14 boenden. Nu förslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boende släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen och stadsdelen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena ska vara kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

Under denna mandatperiod kommer den borgerliga majoriteten att ha upphandlat ca 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att bl.a. Rinkeby-Kista kommer att gå samma öde till mötes som Kungsholmens och Älvsjöes stadsdelsnämnd, med inga kommunala boendialternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda talar om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men då måste det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.

En annan aspekt, som kan komma att bli betydelsefull för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen sakta försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Med andra ord är förslaget motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföransvar kan man inte tala om valfrihet.

Reservation anfördes av vice ordförande ledamoten Jakob Dencker m.fl. (mp) enligt följande:

Förslag till beslut:

1. att säga nej till upphandling av ett av boendena, antingen Kista äldreboende eller Rinkeby äldreboende
2. att godkänna upphandling av endast ett av äldreboendena, och då under förutsättning att strikta kvalitets- och miljökrav ställs på utföraren i förfrågningsunderlaget enligt nedan
3. att stadsdelsnämnden lämnar till kommunstyrelsen följande yttrande
4. att därutöver anföra

Större delen av Rinkeby-Kistas äldreomsorg har redan upphandlats eller knoppats av. Rinkeby servicehus har knoppats av, Akalla äldreboende är på gång att upphandlas. Vi vill inte att nästan all äldreomsorgen i Rinkeby-Kista stadsdelsområde ska privatiseras i rask takt.

Grundregeln för Miljöpartiet i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är att kommunen ska ha eget driven verksamhet inom de viktigaste områdena. Allt ska inte drivas av privata företag. Att det finns kommunala alternativ ger en viss garanti mot att företag med vinsten som huvudintresse tar över alla verksamheter.

Att det finns både kommunala och privata alternativ för medborgarna är verklig valfrihet. Även olika former av kooperativ kan leda till större delaktighet hos brukare och personal.

Att som den borgerliga Alliansen nu gör, privatisera all kommunal verksamhet som inte är myndighetsutövning, är alldeles överdrivet.

Vi kan dock godkänna upphandling av ett äldreboende till, på villkor att man i förfrågningsunderlaget ställer strikta krav som gör att kvaliteten på omsorgen i den upphandlade verksamheten blir minst lika bra och helst bättre än vad den är idag.

I övrigt kan man fråga sig hur det blir med kommunstyrelsens mål om att mångfald bland utförare av äldreomsorg ska leda till olika profiler och inriktningar på omsorgen. Ska man när man genomför upphandlingarna ställa krav eller på andra sätt stimulera fram olika omsorgsinriktning hos dem som lägger anbud, eller tror man att det löser sig av sig självt?

Vi skulle som villkor för att godkänna upphandling vilja ha med bland annat följande krav:

Kvalitetskrav

Maten **skall** vara lagad lokalt i kök på äldreboendet. Detta är av stor vikt för de äldres estetiska och smakmässiga upplevelse av maten. Det är också viktigt för att minska miljöbelastningen eftersom långa lastbilstransporter med fryst eller uppvärmd mat

orsakar stora mängder utsläpp. Bara om denna lösning skulle visa sig vara mycket dyrare eller orimligt dyr kan undantag göras från denna regel. När väl nödvändiga investeringar i eventuella nya kök på äldreboendena är avskrivna borde denna lösning inte vara dyrare.

Fastigheten **skall** vara ändamålsenlig – en översyn över huset där äldreboendet är beläget ska genomföras. Adekvata gemensamma utrymmen skall finnas – t ex gemensam matsal, utrymme för samvaro, gymnastiksal. Här utgår vi från att ett gott samarbete mellan den privata utföraren och kommunala fastighetsbolag, t ex Micasa, kan komma till stånd och att det kan göra att nödvändiga investeringar inte blir så dyra.

Anställda **bör** ha utbildning i största möjliga utsträckning

Andra krav kan diskuteras, vilka kanske borde vara en självklarhet, men som inte alltid fungerar. T ex kan det röra sig om att klädseln på personalen ska vara ren och enhetlig.

Meddelarfrihet

Meddelarfrihet **skall** gälla inom den privata utförarens verksamhet i samma utsträckning som inom kommunal verksamhet.

Meddelarfrihet är en grundlagsfäst rättighet i Sverige. Tyvärr urholkas meddelarfriheten när privata verksamheter används. Trots att upphandlad verksamhet drivs med skattepengar är den offentliga insynen dålig och den anonyma meddelarfriheten inskränks. All offentligt finansierad verksamhet ska ha samma villkor när det gäller meddelarfrihet oavsett om verksamheten sker inom offentliga institutioner eller på entreprenad. Rätten till meddelarfrihet ska därför skrivas in i förfrågningsunderlaget för upphandling. Rätten ska gälla inom både upphandlad verksamhet och dess eventuella underleverantörer. Och varför ska inte meddelarfrihet också gälla för anställda med ledande ställning i företaget?

Miljökrav

Miljökrav **skall** ställas på den privata utföraren. Man ska t ex kräva att man sorterar sitt avfall, sparar elektricitet i verksamheten, köper in miljövänliga produkter.

Att uppfylla vad som står i borgarnas miljöprogram är en absolut miniminivå. Vi vill se att formuleringen skärps. I förfrågningsunderlaget saknas tillräckliga miljökrav. Miljökrav för äldreomsorg ska innehålla krav på att transporter av varor och personal görs med miljöbilar (enligt Stockholms stads definition). Tydliga krav ska finnas att fordon som används inte ska ha dubbdäck. Kosten ska till minst 30 % vara ekologisk. Transporter ska följa EU/USA steg 1 grundkrav. Ett grundkrav är att arbetsmaskinernas motorer ska vara godkända enligt svenska miljöklassbestämmelser. Transporterna ska kvalitetssäkras från trafiksäkerhetssynpunkt. Vidare ska entreprenören följa vad som gäller i Stockholms stads miljöprogram för kemiska produkter i verksamheten. Följande formulering bör för övrigt användas: ”Entreprenören ska i sitt miljöarbete på äldreboendet minimera negativt miljöpåverkande faktorer i verksamheten.”

Miljökraven bör utgå ifrån de mer långtgående mål som fanns i den tidigare rödgröna majoritetens miljöprogram, eller stämma överens med andan bakom de krav

som Miljöpartiet ställde i kommunstyrelsen när det nya miljöprogrammet för staden behandlades bland annat:

- inköpen av miljöanpassade, inklusive klimatanpassade, varor och tjänster i stadens verksamheter ökar
- all el som staden köper ska vara miljömärkt

Alla krav som Miljöpartiet ställde i kommunstyrelsen är kanske inte tillämpliga i fallet med entreprenörer inom äldreomsorgen, men vad gäller t ex inköp av material, kemikalieanvändning, energikrav (främst elförbrukning, t ex att handla miljömärkt el) och kanske medicinhantering ska kraven på entreprenören vara ambitiösa. Detta för att också de entreprenörer som staden anlitar ska vara med och bidra till en hållbar framtid.

Kollektivavtal

Om utföraren saknar kollektivavtal om allmänna löne- och anställningsvillkor ska det skrivas in att utföraren rekommenderas tillämpa gällande villkor eller praxis inom branschen.

Sociala krav

Entreprenören ska självklart följa ILO:s konventioner om Mänskliga rättigheter i arbetslivet såsom fri förenings- och förhandlingsrätt, främjande av kollektivavtal samt rätten till lika lön för arbete av lika värde. Sverige har godkänt samtliga kärnkonventioner. Man bör undersöka om detta krav också ska gälla underleverantörer.

Inflytande och självbestämmande

Många äldre upplever stor frustration och otrygghet när insatser inte genomförs enligt överenskommelser och beslut i biståndsbedömning. Med nedanstående tillägg ges den enskilde äldre en trygghet att alltid bli involverad och informerad i de fall förutsättningarna för biståndsbedömning förändras. Följande tillägg föreslås: ”I det fall en insats av någon anledning inte blir av eller förändras i form ska den enskilde utan dröjsmål informeras om detta och själv ges möjlighet att påverka alternativ insats”. Till självbestämmande hör att kunna välja sin mat. Förfrågningsunderlaget bör därför kompletteras med att anbudsgivaren ska kunna erbjuda lagad mat oberoende av etnisk, kulturell eller religiös tillhörighet.

Skärpt antidiskrimineringsklausul

Den borgerliga majoriteten använder en antidiskrimineringsklausul i ärendet som är oacceptabel försämring av den föregående klausulen.

Jämfört med den klausul som tillämpades under den förra mandatperioden har kravet på att leverantören ser till att även underleverantörer tillämpar antidiskrimineringsklausulen tagits bort. Det är allvarligt att vi riskerar att underleverantörer diskriminerar med skattebetalarnas pengar. Kravet måste återinföras i antidiskrimineringsklausulen.

Dessutom har möjligheten till vite tagits bort, vilket i praktiken gör klausulen till en pappersprodukt eftersom allvarliga förseelser som till exempel avsaknad av jämställdhetsplan sällan når domstol. Vite å andra sidan kan utdömas när till exempel aktivt arbete i jämställdhets- och mångfaldsfrågor saknas. Det bör dessutom klargöras att antidiskrimineringsklausulen gäller dels när leverantören utför sina tjänster och dels för leverantörens personal.

Reservation anfördes av vice ordförande ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (v) enligt följande:

Våra partier tar avstånd från stadens dogmatiska och toppstyrda centralupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, som leder till att alla kommunala boenden ska vara upphandlade inom en femårsperiod. Det står helt klart att rätten att välja ett kommunalt boende inte ingår i den borgerliga kundvalsmodellen.

Det har visat sig att flera stadsdelsförvaltningar avsatt betydligt mer tid än vad som förutsetts för att bistå stadsledningskontoret i centralupphandlingen, vilket drabbar förvaltningar med många boenden som centralupphandlas. Förutom merarbetet tillkommer ökade administrativa kostnader för uppföljning och tillsyn som resursfördelningssystemet inte tar hänsyn till.

Med den stora volymen av privata utförare kan man anta att det kommer att finnas flera utförare som inte sköter sig. Konkurrensutsättningen skapar med andra ord nya kostnader för kommunen, vilket tränger ut andra verksamheter om inte resurser tillförs. Dessa merkostnader bör de privata utförarna vara med och betala, istället för enbart belasta skattebetalarna.

Lokalt i Rinkeby-Kista

Vänsterpartiet önskar även en kvalitetsprövning i enlighet med socialstyrelsens krav för verksamhetens godkännande. Denna kan innehålla synpunkter på bemötande och omhändertagandet av brukarna, omvårdnadsdokumentering och medicinsk dokumentering.

Vi vill även att man genomför en enkät bland de äldre i stadsdelen som redovisar hur brukarna trivs i sin miljö.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ornina Younan (s), Awas Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s) enligt följande:

I första omgången av centralupphandling av entreprenaddrift, upphandlades 14 boenden. Nu föreslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom

äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet, medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boenden släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena är kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

Under denna mandatperiod kommer den borgerliga majoriteten ha upphandlat cirka 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att det blir allt fler stadsdelar som kommer att gå samma öde till mötes som Kungsholmens och Älvsjös stadsdelsnämnd, med inga kommunala boendialternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda tala om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. **Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men då måste det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.**

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefullt för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om att man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen sakta försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Med andra ord är ärendet motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföraransvar kan man inte tala om valfrihet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) enligt följande:

I första omgången av centralupphandling av entreprenaddrift, upphandlades 14 boenden.

Nu föreslår man att ytterligare 11 boenden ska genomgå samma process. Detta sker i ett skede då den borgerliga majoriteten har sett den osäkra utvecklingen inom äldreomsorgen med personalnedskärningar, ökad personalomsättning och budgetunderskott inom äldreomsorgen under 2007.

Att centralisera äldreomsorgen på det här sättet, medför många risker. Genom att fortsätta centralupphandla boenden släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I ett sådant läge kan kommunen varken garantera kvaliteten av vården eller nivån på personalens kompetens. Inte heller kan kommunen övervaka och styra utvecklingen på marknaden av utbudet på äldreboenden. Vi anser att ansvaret bör vara lokalt och att boendena är kvar och utvecklas i kommunal regi. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten.

Under denna mandatperiod kommer den borgerliga majoriteten ha upphandlat cirka 60 äldreboenden, vilket motsvarar nästan samtliga kommunala äldreboenden i staden. Med andra ord kommer detta att leda till att det blir allt fler stadsdelar som kommer att gå samma öde till mötes som Kungsholmens och Älvsjös stadsdelsnämnd, med inga kommunala boendialternativ kvar att välja. Att den borgerliga majoriteten i samma anda talar om mångfald och valfrihet för de äldre är lurendrejeri och oansvarigt. Ökad valfrihet för den enskilde är i grunden bra, men då måste det också finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt. De borgerligas iver att upphandla tycks vara mer primär än de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefull för stadsdelarna, är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om man finner att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. Däremot går detta att ordna i de boenden som drivs i kommunal regi. Men när de kommunala alternativen sakta försvinner, hamnar staden i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas i en stadsdel, så kan inte kommunen tillgodose detta behov förrän avtalet löpt ut med den privata utföraren. Med andra ord är ärendet motsägelsefullt och det finns stora och viktiga frågeställningar som inte är utredda. Med uteblivet kommunalt utföraransvar kan man inte tala om valfrihet.

Ersättaryttrande gjordes av Pia Toremar (c) enligt följande:

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag röstat enligt förvaltningens förslag.